

Մանգրամի Էֆեմար

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՐՄՈՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԵ ՎԷ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ԹԻՒՆՃԻ ՍԵՆԵ

1867 ՄԱՅԻՍ 6 ՃԻՒՄՍ ԻՐԹԵՍԻ ՍԱՊԱՆ

ՆԻՒՄԵՐՈ 346

Մանգրամի Էֆեմար 6 համար 300
Երևանի քաղաքում, 1867 թվականի մայիսի 6-ին
Հրատարակվել է 200 օրով, արժեքը 100 օրով
Հրատարակվել է 30 օրով, արժեքը 100 օրով

Իրանական պետության համար, 1867 թվականի
մայիսի 6-ին, Էֆեմարի 6-րդ համարի 300-րդ
համարի 300-րդ համարի 300-րդ համարի 300-րդ

Մանգրամի Էֆեմար 6 համար 300
Երևանի քաղաքում, 1867 թվականի մայիսի 6-ին
Հրատարակվել է 200 օրով, արժեքը 100 օրով
Հրատարակվել է 30 օրով, արժեքը 100 օրով

ՀԱՄԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԹԵԼԵԳՐԱԳՐԱԿՆԵՐ

(Արևելահայկական)

Հունիս 15 մայիս, արևելահայկական սահման 5
վե 40 տարեգրական տարածք.

Երևանի քաղաքում, 1867 թվականի մայիսի 6-ին

Արևելահայկական սահման 543-8

Սահման 543-8

Փարիս, 15 մայիս, արևելահայկական սահման 5
համար 5

Բաթրի նամակագրության թանկության համար, 1867 թվականի
մայիսի 6-ին, Էֆեմարի 6-րդ համարի 300-րդ համարի 300-րդ

Հունիս 16 մայիս, արևելահայկական սահման 4
վե 20 տարեգրական տարածք.

Երևանի քաղաքում, 1867 թվականի մայիսի 6-ին

Արևելահայկական սահման 543-8

Սահման 543-8

Փարիս, 16 մայիս, արևելահայկական սահման 6
համար 6

Մ. Վերնիսկի, Տեր-սահմանային վարչական ծառայության
սահմանային սահմանային սահմանային սահմանային սահմանային

Մ. Բելլեթի Երևանի քաղաքում, 1867 թվականի
մայիսի 6-ին, Էֆեմարի 6-րդ համարի 300-րդ համարի 300-րդ

Փարիս, 17 մայիս, արևելահայկական սահման 5
վե 30 տարեգրական տարածք.

Երևանի քաղաքում, 1867 թվականի մայիսի 6-ին

Փարիս (Գրական)

Արևելահայկական սահման 543-8

Սահման 543-8

Օրվա 1865 թվականի

Արևելահայկական սահման 240-

Սահման 240-

(Ինչպես օրվա 1865 թվականի Էֆեմարի 6-րդ համարի 300-րդ
համարի 300-րդ համարի 300-րդ համարի 300-րդ համարի 300-րդ)

ՓԵՐՏԱՆԻ ՖԻՆԱՆՍԱՆ 0/0 3 ԳՆԱՆԵ

Արևելահայկական սահման 69-53

Փարիս 69-43

Հունիս 17 մայիս.

Երևանի քաղաքում, 1867 թվականի մայիսի 6-ին

Արևելահայկական սահման 503-4

Սահման 507-8

ՀԱՄԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՏՆՈՒՆԻՆԵՐ

ՄԻԼԼԵԹ ՄԵՃԼԻՍԻ, ՆԻՋԱՄ, ՄԻՍՍԱՎԱՅ

Մանգրամի Էֆեմար 343 թվականի մայիսի 6-ին

Մանգրամի Էֆեմար 343 թվականի մայիսի 6-ին
Երևանի քաղաքում, 1867 թվականի մայիսի 6-ին
Հրատարակվել է 200 օրով, արժեքը 100 օրով
Հրատարակվել է 30 օրով, արժեքը 100 օրով

Փարիս 17 մայիս, արևելահայկական սահման 5
վե 30 տարեգրական տարածք.

(Ինչպես օրվա 1865 թվականի Էֆեմարի 6-րդ համարի 300-րդ
համարի 300-րդ համարի 300-րդ համարի 300-րդ)

Երևանի քաղաքում, 1867 թվականի մայիսի 6-ին
Հրատարակվել է 200 օրով, արժեքը 100 օրով
Հրատարակվել է 30 օրով, արժեքը 100 օրով

Թերափսիսի միջնակցութեամբ օրան հուգուգ ու իմթիւնապաթը տալա իթ. մէյէ հազգըմըգ օրա :

Պաշտօնը սօճրա :

ԿԻՐԻՏ ՀԱՎԱՏԻՍԻ

Տիւնքի չղգարըան քիւչիւք Լէ. վանթաւ : Բիրտէն ալաֆրանկա մայիս 14 Թարիսիէ եազըմըգ պիր մէթուպա նէզարէն : Սերտարը Էքրէմ Էօմէր բաշա հազրէթլէրի : պիր մըգտար ասաքիր իլէ Մէհմէտ բաշա հազրէթլէրիին Արօգօ. րօնա օվասընտա վրիզինամ մահէլտէ պը. րազըպ : օրտոււնուն պէօյիւք գըսմընը պէ. րապէր ալարազ : Գալէքրաթիա կէչիտի. նի վուրմազ նիւեթիլէ Էքիսգօրիւե տօղ. րու իլէրու լէմիլ տիր : մայիս պիրտէ Բէ. Թիմօտան չըգմըգ պիր պէօյիւք ասաքի : Էօմէր բաշա հազրէթլէրի օրտուսու իլէ պիրլէչմիլ : վէ այնի կիւնտէ Արգուտէ. տա գալիւեւիսնէ գասար երիւրիւ երապ : վէ ձէզիւրտէն ալընըչ մէթուպալէրէ նէ. գարէն : մէգքիւր գարիւեւի իհրազ իթ. միլ տիր : Աքըն 2 վէ 3 իւնիս կիւնլէ. րինտէ : Գուրնու : Բաթամաթա վէ Գաս. Թէլլօ Թարիսիլէրի իլէ : ձէզիւրտէն չիմա. իթարաթընա տօղրու իլէրլէմիլ : վէ մէգ. քիւր գարիւրի քէզալիք իհրազ իլէ. միլ տիր : Նիհաեթի ակնն 3 իւնտէ ախ. շամ իւստիւ միւշարիլէյ հազրէթլէրի. նին եօլուսու քէսմէք իթէեւէն պիր թա. գըմ գօրպալար իլէ 4 սաթմ միւտարէ. պէտէն սօնրա : պէօյիւք պիր թէլլէթի. աթը օլմագըզըն : կիւնէի Արկիւրօրօն գարիւեւի եազընլարընտա Ազօնա նամ. մահէլտէ կէչիւրիլ տիր :

Ֆէրտարը կիւնիւ քիւթիլէի թէտա. րիքեաթ պիլմիլ օլմաղին : Էօմէր բաշա հազրէթլէրի : Մէհմէտ բաշա հազրէթ. լէրինէ մապէյիլէրինտէ մու գարրէր օրան իշարէթի վէրիպ : վէ քէնտի պին պաշը. սը իսէ Գրարիւեի գապթ իթմէք իւզըն հարէթլէ իթմէքտէ իթէն : քէնտիլէր տա. խի Գա իգրաթիլի վուրմապա պաշտմըչ. ար տըր : Ասաքիրի : մէգքիւր կէչիտէր. տէն էն էվլէլ քինէ գարչը կէօնտէրմէգ. տէն էվլէլ : Էօմէր բաշա հազրէթլէրի ձէսիմ պիր պէօյիւք ասաքիրէ : վարըպ կօնիաւ մէվգըսընը Թուլթմալէրիին Էմր իթմիլէր իսէտէ : իսթիհքեամ վէրիլմիլ երիքսէք մէվգըլէրտէ պուլունան գօրպա. ար : մէգքիւր ասաքիրին պիր Էեամ ի. լէրլէմէսինէ միւսաւտէ իթմիլքտէն սօն. րա : օլ մէրթէպէ չէտիտ սուրէթտէ ա. Թէչ իթմիլէր իմիլքի : ասաքիր կէրի չէքիլմէսէ մէճպուր օլմուչ իմիլ :

Պու իլք թէճրիւպէտէն արգու օլու. նան նէթէճ. նին հուսու լինէ մու վաթ. ֆազ օլունմաղընտան : Էօմէր բաշա հազրէթլէրի Արօգօրօնա իւզըրինէ աեօ. նիւպ : Թէքրարէն Գալէքրաթի կէչիտի

ալթընտա օրտու գուրմուչար տըր :

Մէհմէտ բաշա հազրէթլէրի տա. խի : Գրարի թարաթընտա Բրօզնէրօնուն Քէֆալաւ վէ Ալիգամթօ Թարիլիլէ պիր Էեամ պիւա միւմանէաթ իլէրլէմիլ իսէ. տէ : կէչիտէ կէլտիքտէ : միւհքէմ մէվգը. լէրի ալմագ իշին պիհուտէ չալըչմըչ տըր քիւ պիր գաշ հաթթաւտան պէրու մէգքիւր մէվգըլէրէ գօրպալար Թարաթընտան իս. Թիհքեամաթ վէրիլմէքտէ իմիլ : վէ մէգ. քիւր միւտարէպէտէն սօնրա : գօրպալար Թարաթընտան զուհուրա կէլէն պիր հա. րաքեաթը Թէարրիւպիւետէն : Մէհմէ. մէտ բաշա հազրէթլէրի մէլտանը միւ. տարէպէտէ պիր մըգտար մէվթա պըրա. գարազ : կէրի չէքիլմէսէ մէճպուր օլմուչ իմիլ :

Մէգքիւր իքի միւտարէպէտէ Օսման. լըրար Թարաթընտան 1000 նէթէր գա. տար չէհիտ տիւշմիւչ օլուպ : վէ գօր. պալար Թարաթընտան իսէ : եալընըգ 300 վէ եա 400 նէթէր գատար մէվթա վուգու. պուլմուչ իմիլ :

Պիր գաշ հաթթաւտան պէրու հապա. րարն Ֆէնալըղը վէ եաղմուրըրն քէս. լէթի : հէնուգ տաղարտա պուլունան Էհալինն սէֆալէթիին արթըրմագըղա եարտըմ իթմիլէր տիր : Սէյլէնաիկինէ նէզարէն : Սիքիա նահիւեւիսնտէ սօնուգ. տան 300 նէթէր գատար գարը վէ չօ. ձուգ թէլլէթ օլմուչար իմիլ :

Պուլունան մուլալիլի օրարազ տիւնքի չըգարըլան Լաթիւրքիտէ օգուլունուլունա կէօրէ : Էօմէր բաշա վէ Մէհմէտ բաշա հազարաթը մաղըպ օլմուչարտըր տէյի Տէր-սէտաթէթտէ զուհուրա կէլէն թէվա. Թուրարըն քեամիլէն եալան վէ Էսասըր օրտուլու անլաշըրպ : վէ ասը Էօմէր բա. շա հազրէթլէրիին Պապը ալիւե իրօալ իթմիլ : օրտուլու րէսմի մալիւմաթտան անլաշըրպընա կէօրէ : սահիհի : Մէ. հէմմէտ բաշա վէ Հասան բաշա հազա. րաթը Ֆըրըպի օրտուլէրի իլէ : Էուլան կէօնիւլ լիւլէրի պէնիսնտէ իքի միւտարէ. պէ վուգու պուլմուչ վէ գօրպալար մէլ. տանը միւտարէպէտէ 200 նէթէր մէթ. Թա վէ մէճրուհ պըրազարազ կէրի սիւ. րիւլմիլէր տիր : Սերտար Էքրէմ Էօմէր բաշա հազրէթլէրի : Սիքաքեաւտա պու. լունան գօրպալարա պիր տախի զըմը. տանմաեա հալէրի գալմաեաճագ սու. րէթտէ պիր հիւճմ թէտարիլի իլէ Բէ. Թիմօտան հարէթէթ իթմէք իւզըն պու. լունմագտա իմիլ :

Կէչէնտէ պիւլիւք Էլչիլէր հապ. գընտա : իթթիլազ օլունան եէնի ուսուլ մուճիպինձէ : Բուսիւ սէֆիրի ժէնէրալ իկնաթիլէ ձէնապէրինն եէնի մէմու. րիլէթլէրին թէպիլիք իթմէք իւզըն : վիւքէլա վէ պիւլիւք մէմուլար Թարա. Թընտան միւմալիլէյ սէֆիրի ձէնապէլ.

րինէ վիզիթալար վէրիլմիլ տիր : Պու կիւն տախի միւշարիլէյ ժէնէրալ իկնաթիլէ ձէնապէրի : մէգքիւր վիզիթալէրինն գարչըլընը վէրէճէք տիր :

Տիւնքի Մանգուլմէմիլտէ տէրճ ի. տիրէն Միլլէթ Մէճիսի պահարընն իքին. ձի զըսմընա պէտ իտիլիլ իքէն : « կէլէլիմ նիգամ » պահարնա « տէնիլէճէք եէրտէ : « կէլէլիմ միւսապաթ պահարնա « տէնիլ. միլ տիր :

Միւլէլիլիք : 2 մայիս 1867 Սամաթիա :

Ապրիլ 26 շարչէմպի կիւնի Սամաթիա իմրաօր ճատտէսինտէ : կիւնէն սաաթ 51-2 գարարլարընտա : խրըրըլար օն պէչտէն զի. եաթէ օլտուգարը հալտէ : փիւր սիլան օ. Թուրտուգուլուլ Էվին պահիլէ տիվարըն տէլիպ իշէրի կիրմիլէր : պատէհու պահիլ. տէն ալուեա չըգարըր ճամէքեան գաթուսու. նուն սիւրկիւսինէ եազըն օրան ճամը գըր. տըրլարընտա : ամուճամ (քի ալուլ իւզէրին. տէ օրան պիր օտաւտա եաթըրըր) իշիտիպ « Քիմ տիր օ » տէլի սէպէտիլինտէ : գա. րուեա տայանմըչ օրան մասա մէրմէրէ սիւ. րիւլիւպ արապա կիպի սէս չըգարըր : ա. մուճամ եաթաղընտան ֆըրլանըպ « Պրէ » տալ. րանմաեըն » տէր տէմէգ : եէտի սէքիլ քի. չի խըրըրլարտան մօմ Էլլէրինտէ իւզէրինէ հիւճիւմ իտիպ օտաւտա գաթաթըրօրար : « Սէս չըգարմա » եօգսա տօղրարը պէնի » տիւեթէք : գամալարըն կէօքսիւնէ տայա. տըպ իհաթա իտէրլէր : պու հէնկեամտէ քէ. տէրիմ վէ վալիտէմ (քի ալուլ իւզէրինտէ քի սօֆիստա եաթարլար ըտը) ալուլտաք շա. մաթալարը տուեուպ նէրտիպան պաշընա տօղրու քօշարլար իսէտէ : ալուլտէն ալթը խըրըր իւզէրլէրինէ գօշուպ իւչիւ վալիտէ. մի վէ տիկէրլէրի քէտէրիմ եազալարըպ : « Սուս օլուն փարա նէրէտէ իսէ կէօթէրին » տիւեթէք : քէտէրիմին պօղազընա սարըրը. րար : օ տախի շաշըրարազ կէլին կէօթէրէ. եիմ տիւեթէք : իւթ գաթաթի սօֆիստա չը. գարըր : օրատա քէտէրիմ քէնտիսի : զայպ իթիտիկինտէն պըրազըրար վէ օրատաթի ի. քի սանտըղը պիրէր պիրէր ալուլտա Էնալի. տիլէրինտէ : իքիննի սանտըղը ինտիրի իքէն : Էլլէրինտէն ֆըրլանըպ րալտըր քըլալար նէր. տիպանտէն ալազա տիւշիւպ տաղըրը իսէ : վալիտէմ չըֆգ իտէլիլին իքիսի տիւշէն սանտըղա եարտմա գօշտուգարընտա : վա. լիտէմ ֆըրլանըպ քէնէրլէրին ճալընը գը. րարազ պաշլար եանկըն վալ պաղըրմայա : պու սէստէն ամուճամ ճէսարէթլէնէրէք : ա. հա տուրուրմուսուլունուլ տէր : վէ եանընտա. քիլէրինն ճան հազըր իլէ եէրէ շարըթարազ : կի. տէր սօգազ գաթուլարընը ալար : պաշլար պաղըրմայա : օլ սէսլէրտէն պիգ տախի իքի գարընտա ռեանըպ (քի ճատտէ իւզէրինտէ : իւթ իւթէ օտալարտա : եաթար ըտըգ) քէնէրլէրի ալարազ պաշլարազ եանկըն վալ պաղըրմայա : պու սէսլէրտէն գօշտուլար ուեանըպ եէթիլտիքտէ խըրըրլար գըչ իթ. նի չէօղմէսէ պաշլարալար : իշտէ պէօյիլէթ պիր չէյ իւթէ վիլմէքսիլին : Ալաճըն ինայէթի իլէ պու ճանպէրլէրտէն գուրթուլտուգ :

Ումարը . . . միւլիֆ, չու տէնէթ վէ-
րիճի վուգուաթը դաղէթայի միւլէպէրինի-
զին պիր նիւսիսինտէ տէրճինէ հիմէթ ի-
տէրսինիզ :

Սարրաֆ էսնաֆընտան
Սեպուէ 8. Թումպաքճեան

ՀԱՅ ԱԶԳԻՆ ՀԱՄԱՐ ՆՈՐ ՈՒ ՄԻԱՆԳԱՄԱՅՆ
ՉԱՓԱԻՈՐ ԵԿԱՄՈՒՏ ՄԸ

Մ. . . 340 ընդ նիւսիսինտէ պէնյէ :

Հիմայ այս Առաջնորդական իրաւունք-
ները իրարու վրայ հաշուելով, ամենէն
փոքր ու աղքատ փիճակի առաջնորդ մը,
տարին իւր բոլոր անձնական իրերիտասարդ
գեղեցկագէտ փոքրաւորներուն՝ ծառայե-
րուն ձիերուն եւ իրաւաւոր հանդերձներուն
ծախքը հանելէն վերջը, որոց մեծ մասը վե-
րըստին ժողովրդեան գրպանէն կելնէ, ամե-
նէն սակաւ, 25000 ղուրուշի գումար մըն,
ալ իւր անտուկին մէջ կը գետեղէ : Այս հաշ-
ուով 4,500,000 ղուրուշի գումար մը Առաջ-
նորդները կը մարսեն, գրեթէ բոլորովին
յանիրաւի : Թող ձեռնադրութենէ գոյացած-
ները վասն զի, փիճակի մը մէջ, տարին,
ամենէն քիչը հարիւր կտոր անձինք հոգե-
ւորականաց դասը կանցնին, կարծես թէ ա-
սոնց ցեղը բազմացնելու մեծ փափաք մը
կայ, եւ սա առանց պատրիարքարանի կող-
մանէ արժանաւորութիւննին վաւերացած
բաւական է որ քանի մը տարի իր մեծա-
ւորին ոտքերը չիէ եւ ի վերջոյ դումար
մ'ալ ձեռքը տայ : Դեռ չառ ատեն չէ՝,
Նիկոպոլիս գտնուած ժամանակս ինձ պատ-
մեցին թէ, Տէտէ օշու կարապետ անունով
երիտասարդ մը տեղւոյն առաջնորդարանին
մէջ տարիէ մը աւելի փոքրաւորութիւնը
նիւլէն եւ ամենայն անառակութիւն գործադ-
րելէն վերջը, երբ կը տեսնէ որ ալ համա-
րում չմնայ իւր քաղաքացւոց քով, Ա. Ե-
րուսաղէմ կերթայ վարդապետանալու հա-
մար, եւ արդէն անունն ալ Օհանէս դըր-
ուէր է, ուզողը կարող է կարգաւ Յ թիւ
Սիօն ամաթերթը : Ազգին աչքը լոյս, զի
Ազգ շահող վարդապետաց թիւը մէկ մ'ալ
աւելցաւ :

Բայց մենք հիմայ մեր նախկին խնդրոյն
դառնալով, հարցնենք վեր ընթերցողաց,
թէ գաւառական Ազգայինները հոգեւորագէտ
հովուելու համար զրկուած առաջնորդը բնաւ
մարմնաւոր գործերու չխառնուելով, եւ Ազ-
գին կողմանէ տարեկան 5000 դահեկան վարձը
ստանալով, իր պաշտօնը դարձեալ հանգըս-
տութեամբ աւելի կանոնաւոր կերպիւ վա-
րելու կարող չկրնա՞ր մի՞ ըլլալ : հանգստու-
թեամբ ըսի, վասն զի այսչափ տարեկան
գումարով մը Հայաստանի ամէն կողմը ապ-
րուտը աժան ըլլալուն համար հանգիստ
կրնայ ապրիլ, անձնական պիտոյքն ալ չա-
փաւորապէս հոգալով, եւ այն առաջնորդական
իրաւունքը եկամուտները ու քաղաքականի
վերաբերեալ գործերը տարեկան 40000 դա-
հեկանի գումարով մը, պաշտօնական կեր-
պիւ, այս մասին տնօրինութիւնը մասնաւոր
խորհրդոյ մը հաճութեամբ հաւատարիմ ան-
ձի մը խնամողը յանձնել ու եղած արդիւն-
քը Ազգօգուտ անթիւ պիտոյից ծառայեց-

նել, սա տեղական կառավարութեան օրի-
նացըն ալ չդպչելէն զատ՝ շատ օգտակար
բաներ յառաջ կը բերէ, եւ այն ատեն հո-
գեւորականք ալ ամփոփ մտքով իրենց սըր-
բազան պաշտամանը կը պարապին, եւ ե-
թէ այս տարեկան ծախքերը հոգալու հա-
մար պատրաստական դրամ պէտք է ըսողներ
ալ գտնուին նէ, քաշուելիք նեղութիւնն ալ
մէկ տարի է եւ ոչ աւելի :

Բայց սիրելի ընթերցող, պիտի ըսես թէ,
առաջնորդները այս կերպով երկար տարի-
ներ առաջնորդելէն վերջը՝ երբ ծերանալով
ալ անկարող ըլլան նէ, ի՞նչ միջոցով ապրին
եւ ո՞ւր ապաստանին : Այս հարցմանդ սա
պատասխանը կուտամ որ, ահա Ազգը ան-
թիւ վանքեր ունի եւ անոնց պահպանու-
թեանը համար ալ վանականներ, այն ան-
կարողութեան փիճակը հասնող հոգեւորակա-
նը, բաւական է որ յառաջագոյն Ազգին
համարումը վայելած ըլլայ, սիրով հոն կրն-
դունուի, իւր վերջի օրերը իւր բարձր կոչ-
մանը համեմատ վանուց ծառայէ ամենայն
խոնարհութեամբ եւ քաղցր վարուք, եւ ոչ
թէ անիրաւ կողոպտանքով՝ անտուկը ոսկ-
ւով լեցուն՝ երթայ մեծամեծ քաղաքներու
մէջ, փառաւոր տուներ հնչուութեամբ բը-
նակելով ապրի, հակառակ առաքելական վա-
րուց : Երուսաղէմայ, Էջմիածնայ ու դեռ
չառ մը վանքերը վկայ են, ուր հարիւրա-
ւոր դառաւեալ հոգեւորականներ իրենց ծե-
րութեան օրերը կանցնին զԱզգը օրհնելով :

Եւ դարձեալ պիտի հարցնես գոյց թէ՝
Հայ ազգը իւր միութիւնը գիւտիլին կրօն-
քով պահած ըլլալուն համար, կամ քստ Ա-
րամեան բանի, տիրացու ազգ մը ըլլալով,
աւելի համամիտ ու յօժար է, իր վերջի աղ-
քատութեանը մէջ անգամ, իր մէկ հատիկ
լուծման իւր հոգեւոր հովուին քան թէ իր չա-
հերը հսկող եւ իր բարեպէս յառաջագիւտու-
թեանը աշխատող պաշտօնակալի մը տալու :
Եւ, բայց ասոր ալ ունիմ կարծեմ պա-
տասխան մը տալու : Նախ՝ թող անգամ մը
վարչութիւնը ժողովրդեան համարումը իրեն
դրուէ, անանկ որ ժողովուրդը իր (վարչու-
թեան) ամեն ձեռնարկութեանց մէջ անոր
կասկածանաց տեղիք չտայ, տե՛ս այն ա-
տեն ինչպէս սիրով կ'հատուցանէ, ոչ միայն
այն առաջնորդական իրաւունքը՝ այլ եւ բան
մ'ալ աւելի, վասն զի ուրախ սրտով պիտի
տեսնէ այն ատեն զպրոցներուն յառաջադի-
մութիւնը, իրենց զաւակաց ուսմամբ եւ գի-
տութեամբ զարգանալին, աղքատութեանց
եւ զրկողութեանց օր ըստ օրէ՝ պակասելը,
նա մանաւանդ հողագործութեան ծաղկիւր,
որոյ պատճառ է միայն այս օրուան ունե-
ցած պատառ մը հացերնին : վասն զի վերո-
յիշեալ 4,500,000 ղուրուշ միջին հաշուով
գոյացած եկամուտէն 900,000 ղուրուշը ա-
ռաջնորդաց եւ գործակալաց տարեկան թո-
շակ եւ 400,000 ղուրուշ մ'ալ արտաքոյ կար-
գի ծախք հաշուելով, 500,000 ղուրուշի
գումար մը կ'աւելնայ, սարսափ բերող գու-
մար մը Հայաստանի համար, որ խոհեմ մա-
տակարարութեամբ հարկ եղած տեղը ծա-
ռայեցնելով տարուէ տարի մեծ արդիւնք կը
գոյանայ : եւ տես այն ատեն մասնաւոր ան-

ձանցմէ գալիք նուերներն ու ձեռնտուե-
թիւները, որոնք ազգայնոց զգալի յառա-
ջագիւտութիւնը տեսնելով չեն զլանար պա-
կաս եղածը ամենայն սիրով լեցնելու : Այս
եղանակաւ սա առաւելութիւնն ալ կունե-
նայ վարչութիւնը որ, գաւառայնոց նիւթա-
կան եւ բարոյական ճշգրիտ փիճակը իբր հա-
յելի, միշտ իր աչքին առջեւ կուեննայ իւր
գործակալաց ձեռքը եւ ըստ այնմ կընէ իւր
տնօրինութիւնները :

Խորհրդածութիւնս մինչեւ հոս վերջացը-
նելով, ալ ուշիմ եւ անկողմնասէր ընթեր-
ցողաց կը թողում ասոր վրայ խորհելով ա-
ւելի հեռու երթալը, յառաջ գալիք օգուտ-
ներն ու անհետանալիք փաստերը : Մէկ ան-
գամ աշխատհական իշխանութիւնը հոգեւո-
րականաց ձեռքէն ելած, իսկոյն իբր փոր-
ձաքար իւրաքանչիւր ոք պիտի յայտնէ իւր
արժանիքը, այն ատեն արդարեւ խիստ սա-
կաւթիւ առաջնորդներ պիտի ունենայ ազգը
աշխարհաւորութեան պատճառաւ այս բարձր
պաշտօնը ձեռք բերելու առարկան մէջ տե-
ղէն վերնալուն համար, բայց եւ այնպէս
ընտիր ու ազգին սուրբ փափաքը պսակող-
ներ ալ չըպիտի պակասին շնորհիւ ժառան-
գաւորաց դպրոցներու :

19 Ապրիլ 1867 Կ. Պոլիս .

ՆԵՎԻՅԷ

1 մայիս 1867 Մ. . .

400 տէն միւլիֆ ճապիկ եպիսկոպոս-
լար յունիս 29 ունտան սօնրա : Բաժնատա
իճրա օրուանմագ օլան ցիյնէթլէրոտէ պու-
լունմագ արշուլարընը պէեան իթ միշլէր
տիր :

— Փարիին թըպպիյէ մէքթէպինէ
տայիր օլան դագէթատա օգուտտուլու-
նա կէօրէ, բրէնս իմթէրիսլուն խաթիլէի-
կի քէսպի իթագաթ իթ մէքտէ իմիչ :

— Ամէրիգաընըն պիրիսի : Աթլան-
թիդտէ գուլանըմագ իւզրէ, եէլ քէնսիզ
վէ իսթիմսիզ օլտուղու հալտէ, պիր գը-
թա եէնի կէմի իճատ իթմիշ օլուպ, վէ
մէգքիւր կէմի իսէ, ճէսիմ պիր եէլ տէ-
յիրմէնի վասթթապըլա հարէքթ իտէ-
ճէք իմիչ :

— Աթիլատան կէլէնպիր թէլէկրաֆ-
տա չու վէճհէ եազըլմըշ արը :

— Եռունան գրալը հազրէթլէրի պու-
կիւն Մարսիեաեա եօլճու օլտու, վէ ու-
մարըզ քի ճիւմա կիւնիւ օլաեա վասըլ
օլուպ, վէ ճիւմա իրթէսի կիւնիւ տա-
խի Փարիզէ եէթիչէճէք տիր : Օրատան
լօնտրաեա կիտէճէք, վէ մայիս 24 ինտէ
ճանիմարգատա պուլունմագ տըր :

— Նիւ-Եորդ սօգազլարընտա իշլէ-
եէճէք օլան շըմնտըֆէրլէր իմալ օ-
լունմագտա օլուպ, վէ հէր պիր արապա
30 պարկիր գու վվթիլտէ օլաճագ իմիչ :

Հէր նէ գատար Ամէրիգա դագէթա-
լարընտա մէգքիւր տէմիր էօլ հազըրն-
տա ուզուն պօլու պահալոր օգուտունչ

խտեքտե, թափարիէ հաճաթ կեօրմէմի. չիզ տիր, չիւնքի, հէնուզ փայլթախիթը. մրգտա պիլէ պիր միլ ուզուելու զուեւտա տէմիր եօլ օլմաւորդընտան, սօգազարտա իշէեէէէէ օլան տէմիր եօլուն թարիթի պիւսպիւթիւն պիհօւտէ պիր շէյ օլա. ճաղը էմրի աշիքեար տըր:

— Էփրօպատա Լէմցէճէ 3241 ճինս զազէթա նէշր օլունմագտա օլուպ, օն. լարտան եալընը 747 սի բօլթիթիգատան պահս իտէրլէր իմիշ:

— Ինկիլթէրրանըն Ֆուգարա իտա. րէսի թարաֆընտան եէնի նէշր օլունան պիր հիսապընտան անլաշըլորդընա կէօրէ, Ինկիլթէրրա վէ Ուէլս եեալէթլէրինտէ պիր միլէօնտան միլթէճապիզ ֆուգարա պուլունմագտա իմիշ:

— Ավսթրիա իմբէրաթօրու հազրէթ. լէրինին տախի փարիզ էքսօզիւիօնունա ազիմէթ իտէճէթլէրի զազէթալար ին. թարաթընտան տըր:

— Ապրիլ 20 սինտէ ճիւմա իրթէսի կիւնիւ Ֆրանսա իմբէրաթօրու Գ. Նա. բօլէօն հազրէթլէրի 59 սիննին գատէմ պասմը տըր:

— Սիրագուգտա Րիկկա իսմինտէ բաբասըն պիրիսի մայրապետին պիրիսի իլէ թէզէվիւճ իթմիշ, վէ պու վէճէլէ ճիզ. վիթ բաբասլարըն իշինտէ իշ կիւվէյի օլմուշ տուր:

— Լիվերբուլ վէ Լօնտրա իշին, Շար. գի ինտիա վէ Ամբրիգա իսկէլէրինտէն 500,000 պալեա բամուգ եիւթլէթիթիւ. միշ տիր:

— Ինկիլթէրրանըն էսկի զազէթաւսր «Գալէտօնեան մէրգըրգ» օլուպ, 1662 սէնէսինտէն, եանի իքի տէ հրտէն զեյատէ տիր նէշր օլունմագտա իմիշ:

— Ինկիլթէրրանըն Սէտլի մէմէթէ. թինտէ վազը պիր մէթէպին իսթիեար հօճանըն պիրիսի, թալէպէսինտէն օլան քիւշիւք պիր զըզ չօճուղապիր թօզաթ վուրտուղունտան, ալթը մահ միւտտէթ մահպուս օլունմագտա հիւքմ օլունմուշ տուր:

Շիւքր իթմէլիսիզ քի, Ինկիլթէրրա. տա վազ օլունան մէթէպէ գանուելա. րը պիղիմ մէթէպլէրիմիդտէ ճարի տէյի. տիր, չիւնքի բէք չօգ հօճալարմըր մահ. պէսիանէլէրտէ արամեա մէճպուր օլա. ճաղըմըզ պի իշթիպսո տըր: Մուղայիթի օլարագ, մէթէպլէրիմիզ հօճալարըն էք. սէրիսի էլինտէ տէյիթլէր, պաստօնլար պուլունտուգտան պաշգա, հալեա Անա. տօլունուն էքսէրի մէթէպլէրինտէ, վէ պէլքիտէ Գայսէրիեէտէ տախի ֆալա. գան ուսուլու իճրա օլունմագտա տըր: Աճընաճաճ վէ ութանաճաճ պիր հալ:

— Ֆրանսըզ ճէնէրալարընտան Մ. Ֆարի եէնի պիր ճինս շէշանէլիթիւֆէնք իճաւ իթմիշ օլուպ, մէգ քիւր թիւֆէնք

խտէ տագրգատա եիկիւրի տէֆա աթէշ. լէնմէքտէ իմիշ:

— Րուսիա տէվլէթի քէնտի Ամբրիգա գըլթասըր միւճթէմէպի Ամբրիգաեա սաթմըշ օլունուղու մալիւմ տիր: Պու. տէֆա իշիսիլաիկինէ նէգարէն, մէպաղը մէգպուր պէտէլի, նագտէն թէտիյեթ օ. լունմաերպ, իւա պիր մըգաւարը իշին, Ագ տէնիգտէ պուլունան Ամբրիգանըն հարպ կէմիլէրի, Րուսիաեա վէրիլէճէք իմիշ:

— Էքսօզիւիօն սէպէպի իլէ Փարիս շէհրինտէ դաթէթլէ. շէնիք օլաճագուր, շէյլէ քի տիւնեանըն հէր պիր թարաֆըն. տան խայիթէ էճնէպիլէր կիտէճէք օլ. տուգտան պաշգա, Էփրօպանըն էքսէրիա գրալարը տախի օրաեա թէշիֆ իտէճէք. լէր տիր. մէսէլա Եունան գրալը փարիսէ ուղղաերպ կէշտի կիթտի, Շըվէտին բրէնս Օսգար ճէնապլէրի վէ Լէօթթէնպլէրի տու. գասը օրատա պուլունմագտա վէ ազ կիւնտէն Պէլճիգա գրալ վէ գրալիչասը, Բօրթուգալ գրալիչասը ինկիլթէրրատան բրէնս տը կալ վէ Բրուսիանըն բրէնս վէ բրէնսէսի պէքէնմէքտէ տիր, քէգալիք Րուսիա իմբէրաթօրունուն քէնտի փա. իրճիլէ նազըրը բրէնս կօրչագօթ իլէ Փա. իրիլէ կիթմէք իւզրէ եաղընտա եօլա չըգա. ճաղը, Ավսթրիա իմբէրաթօր վէ իմբէրա. թօրիչասընը տախի եաղընտա կիթմէք նիլէթինտէ պուլունտուքալար, Բրուսիա գրալընը տախի նիլէթտէ իտուկի վէ իս. բանեա գրալ վէ գրալիչասը էքսօզիւ. սիօնու թէմաշա իթմէք արգուսինտէ օլունուգալար, քէգալիք Մըսըր վալիի վալեաշանը հազրէթլէրինին տախի թէշ. իրիֆ պուլունտաճաղարը սէյլէնմէքտէ օլ. տուղու հալտէ, պունճա իմբէրաթօրուր, գրալար վէ բրէնպլէր քէաֆիթէսի պիր. տէն փարիստէ թօրլունմասը 50 սէնէտէն պէրու կէօրիլէկէլմէմիշ պիր վուգուաթ տըր:

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻԱԶԱԹԸ
ԷՍԶԱԹԸ ՌԵՍՈՒՄԻՏԵՑԷ

Մայիս	5	Եօրէն	55-56
»	»	Գաբանար	55-20
»	6	Ալըլտը	55-25

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

Ամբրէրվեր նամ ճէմիյեթի միւ. Ֆիտէսի ազալարը, Էօնիւմիւգտէքի իրա. վար կիւնիւ Պէյ օլունտա պիւլիւք ճատ. տէտէ վազը վէ 373 նիւմէլիս իլէ միւ. լազգամ քէնտի մահէլի մախսուսուն. տա թէճէմիւ իտէճէկինտէն, ազա պու. լունանլարըն մալիւմու օլմագ իւզրէ. սէրքեաթիպի պուլունան Գ. Անթօրու. լաւ էֆէնտի թարաֆընտան իլան գըլը. նըր:

Հայերէնի, Գալիլիաբէնի, Յաճկերէնի եւ Լրկնաւոմարի փոքր ի շատէ հմուտ հայ եւ լրտասարդ մը պատրաստ է տան մը մէջ մնա. յուն կերպիւ զասատուութեան պաշտօն վա. րելու:

Մէրգուս Եւլիֆանըն իսթէյիլէր պիղիմ օտատան սիւալ իլլէմէլէրի:

Տօգթօր Պարոնիկ Մատթէոսեանըն Սագըզ աղանը ճատտէսինտէ Գարանլըզ սօգաղընտա. պիր նիւմէրօլու խանէսինտէ շարշէմպիհ կիւնլէրի խայրաթ պագմագտա օլունուղու հէր նէ գատար զաթէն իլան օլունմուշ իտէթէ. պազը տօթլարը վէ միւլթէրիլէրի քայիլ կիւնլէրտէ կիտիպ պօշ կէրի տէօնմէքտէ օլ. տուգալարընտան զիքր օլունան խայրաթ կիւնլէրտէն պաշգա ճիւմա կիւնլէրի էօլ. լէտէն ազաւմա գատար խանէսինտէ պու. լունմագը իլան օլունուր:

Պահէլէճիք պիշարէկեանընտան օլա. րագ, սիւտ անալըզա պիր նէր պուլմագ նիլէթիլլէ. իւշ գարը կէմիշ տիր պու. թարաֆա, հէր քիմին իւզուսի վարի. սէ, իւսկիւտարտա Ս. խաշ եկեղեցիսինէ միւրաճաթ իտէրէք. օնտան սիւալ իթ. մէսի զէվաթը խայրիսահաւա իսպար գը. լընըր:

Գալէմ մէյտանընտա քէսպի շէօհրէթ իթմիշ օլան Մ. Աղէքսանդր Տիւմանըն թէէլիթթէրտէսի օլուպ, վէ իզիլիտէ ին. ալէթլու Ֆարուլիւն էֆէնտի Տէտէեան մարիֆէթի իլէ Էրմէնիլէթի թէրմէմէ օլ. լունարագ թապ ու թէմիլ օլունմագտա օլան «Մանթէ Գրիսթօ» նամ նատիլիւլ էմալ հիքեայէնի տէօրլունճիւ ճիւտին կէլիլ օլունուղու, վէ մէգքիւր հիքեայէ. եէ ազօնէ եաղըլպտա եէրլէրինի պէեան իթմիշ օլունեան զէվաթը գալրէթէշա. նըն Գումու խանընտա իւշ նումէրօլու Տէտէեան օտատընա պիղզաթ կիտիպ ալ. մաեա լաղպէթ պուլունումարը իսպար գըլընըր:

Սալըեար Եէնի մահէլէսինտէ Չիֆթ մուկուն իւսթիւնտէ, Չօպան օլունուն 45 տէնիւմ մըգաւարը պիր պաղը, վէ տէրունիլտէ 400 ար. ըն մըգաւարը պիր քէօշք, 6 օտաւար, 1 սուֆաւար, մէրմէր ալիլու մաղազաւար վէ քիլէրլէրի տէֆա. սլըրճա պիր մուլթիպ օտալրէսի, ա. խըրլարը, Է պիր պօսթան գուեուուսու սաթլըզ տըր: Հէր քիմ թալէպ օլուր իւ. սէ, Չուհաճը խանընտա 18 նիւմէրօ օ. տանա պուլունուրտէն:

Էթ-մէյտանընտա քեային Չիլնկիր տիւք քեանընտա, ճէրրահ Աւետիս աղա. գասըզ վէ պէլ խասթալըզալարը իշին իշէր. տէն իլաճ վիլէրէք սաղաւաճագ, վէ գա. սըզ պաղընըրտա սէօրիւպ աթաճագ օլ. տուղունու իլան իթմէքտէ տիր:

ՍԱԶԻԳ ԶԱԳԻԹԱ
ԳԱԼԱԹԱՅ Ե. ՓԱՆԹԵԼԷ
ԼԵԳԱՆՔ ԶԻԲԵԼՏԷՆ ԹԱԳԱՆԵՍԻԿԻ
ԵՅԵ-ՕՂԻՍԵԱ ՅՈՒՄԻ ԵՈՒՄ, ՅՈՐՈԳԷՑ ԵՄԵՐԻՅԱ.
ԳՈՒՄԵԼԷՐ ԳԱՐԵԼԷՆԱՆ ԳԵՄԵՐՈ 407.